

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 445/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vanhempainpäivärahan määräytymisen uusien perusteiden ongelmallisuudesta ja koronavirusepidemiasta johtuvan poikkeustilan aiheuttamasta vääristymästä vanhempainpäivärahan määräytymiseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arja Juvosen/ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 445/2020 vp:

Onko hallitus ottanut huomioon perusteluissa mainitut epäkohdat vanhempainpäivärahan määräytymisen osalta ja

mitä toimenpiteitä hallitus aikoo tehdä korjatakseen koronavirusepidemiasta johtuvan poikkeustilan aiheuttamat vääristymät vanhempainpäivärahan määräytymiseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sairausvakuutuslain (1224/2004) päivärahaetuuksien määräytymistä koskevat säännökset muuttuvat vuoden 2020 alusta. Muutos ei koske ainoastaan vanhempainpäivärahoja, vaan samat säännökset koskevat sairauspäivärahan, erityishoitorahan sekä Kelan maksaman kuntoutusrahan määräytymistä. Lain muutoksen syynä oli se, että etuuksien määräytymistä koskevat säännökset olivat vanhentuneet, epäselvät ja tulkinnanvaraiset. Lisäksi päivärahaetuuden perustuminen jopa kahden vuoden takaisiin verotuksessa vahvistettuihin tuloihin ei välttämättä vastannut hakijan tulotasoa etuuden alkaessa.

Uusien säännösten mukaan päivärahaetus määräytyy vuositulon eli etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta edeltävien 12 kalenterikuukauden tulojen pohjalta. Vuositulossa huomioidaan paitsi kaikki palkkatulot myös etuusperusteista tuloa kuten työttömyysetuus, päivärahaetus tai työkyvyttömyyseläke. Lisäksi tietyissä poikkeustilanteissa päivärahan laskennan perusteeksi voidaan ottaa etuutta edeltävän kolmen kuukauden tulot. Vanhempainpäivärahan perusteena voidaan käyttää myös edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleita tuloja.

Vuosituloja ei huomioida päivärahaetuutta välittömästi edeltävän 12 kalenterikuukauden ajalta, vaan välissä on puskurikuukausi. Näin ollen esim. sairausloma tai työttömyysjakso ennen vanhempainpäivärahan alkua ei välttämättä vaikuta päivärahan perusteeksi tuleviin tuloihin. Lisäksi palkan sijaan saatu etuus, kuten työttömyysturva otetaan huomioon vuositulossa, mikä tasaa työttömyyden vaikutusta vuosituloon. Päivärahaetuutta edeltävän työttömyyden vaikutus päivärahaetuuden määrän vaihtelee yksilöllisesti riippuen henkilön aiemmasta tulotasosta sekä siitä,

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 445/2020 vp

saako henkilö ansiosidonnaista työttömyysetuutta ja kuinka pitkä työttömyysjakso on. Esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilöllä on vuositulossa palkkatuloa sekä ansiosidonnasta työttömyysetuutta muutaman kuukauden ajalta, ei päivärahaetuuden määrä välttämättä juurikaan laske verrattuna tilanteeseen, jossa hänellä olisi pelkkää palkkatuloa koko vuositulon ajalla.

Päivärahaetus on luonteeltaan ansionmenetykskorvausta ja sen on tarkoitus korvata tulojen menetystä, joka aiheutuu siitä, että henkilö jää pois työstään sairauden, raskauden, synnytyksen tai lapsen hoidon vuoksi. Vuositulon katsotaan keskimäärin vastaavan henkilön vakiintunutta tulo-
tasoa etuuden alkaessa. Tarkoitus ei ole ollut, että päivärahaetuuden perusteeksi tulisi vain palkkatuloa tai että vuositulossa huomioitaisiin vain sellaiset ajanjaksot, joilla henkilöllä on ollut palkkatuloa. Koronavirusepidemia on aiheuttanut monille yllättäviä muutoksia ja tulojen vähene-
mistä. Sairausvakuutuslain päivärahaetuussäännöksiä on kuitenkin haasteellista muuttaa siten, että niillä kompensoitaisiin oikeudenmukaisesti ja järkevästi juuri koronavirusepidemiasta aiheu-
tuneita mahdollisia menetyksiä. Uusia säännöksiä on sovellettu vasta muutaman kuukauden ajan ja sosiaali- ja terveysministeriön tarkoituksena on seurata, miten uudistus toimii käytännössä.

Helsingissä 9.6.2020

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen